

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy óra . . . . . 50 K Félévre . . . . . 220 K
 Negyedévre . . . . . 110 K Egész évre . . . . . 440 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 2 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM.
INTERURBAN TELEFON: 3-48 SZÁM.

A 8 órai munkaidő kérdéséhez

Azok, akik azt hiszik, hogy a trianoni békeszerződésnek reánk nézve hátrányos következményeit már ismerjük, erősen tévednek. Mi mindeközéig csak a trianoni béke következtében bennünket ért területi veszteségeket ismerjük, a gazdasági hátrányok csak fokról-fókra jutnak tudomásunkra. A nyugati plutokrácia a békeszerződésnek nevezett okmányt jól kidolgozta, hogy egyeduralmát gazdasági téren megfelelően biztosítsa. A munka komplikált volt s így érthető, ha hosszú időt vett igénybe. A békeokmányokban az óriási anyag első pillanatra nem tekinthető át; még nehezebb az egyes paragrafusok mögött rejtőző gondolatokat felismerni, melyek mind arra irányulnak, hogy a nyugati plutokrácia uralmát a legyőzött országokkal szemben lehetőleg örök időkre biztosítsák.

A győztes államok terve olyan nagyszabású, hogy annak kivitele teljes lehetetlenség. A rendelkezések mind nagy ravaszsággal vannak összeállítva, de sok gyakorlati tényvel nem számolnak.

A békeszerződés gazdasági hátrányai a legyőzött államokra nézve kétféle bajt jelentenek. Egyrészt megakadályozzák a legyőzött népek szabad gazdasági fejlődését, és minden eszközzel azok kizsákmányolására törekednek, másrészt beláthatatlan bajokat és zavarokat fognak okozni azzal, hogy sok esetben olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek a gyakorlati követelményekkel ellenkeznek.

A békeszerződések ilyen alkotása a genfi ugynevezett *Munkahivatal*, mely a győztes államok iparát biztosító és a legyőzött államok gazdasági érdekeit tekintetbe nem vevő intézkedéseivel reánk nézve is közvetlenül kezdi éreztetni hatását. A magyar agrárcörök aggodalommal értesülnek arról, hogy a genfi munkahivatal a Svájci Szövetség-Tanács és a francia kormány tiltakozása ellenére sem akar lemondani arról a tervéről, hogy a szerződésekben a gyári munkára nézve felveit elveti a mezőgazdaságban is megkísérelje alkalmazni. Ezen kísérlet végrehajtása oly agrárállamban, mint amilyen hazánk is, egyenesen **végzetes következményekkel járna**, mert a mezőgazdasági termelésben teljesen tarthatatlan állapotokat teremtene.

A genfi munkahivatal ugyanis a gyári munkára nézve fennálló elveket a 8 órai munkaidő tekintetében úgy kívánja a mezőgazdasági termelésben megvalósítani, hogy az évi munkanapok számát 300-ban felvéve, az ilyenformán rendelkezésre álló évi 2400 munkaórát a mezőgazdaság természetének megfelelően kívánja felosztani, ennek következtében az a terve, hogy míg a mezőgazdasági munkás pld. télen 4-5 óra hosszút dolgozik, addig nyáron napi 12-14 óras munkát is vállalhat. Arra nézve, vajjon e rendeletnek ellenőrzése miként történik, az illetékes forrás, ahonnan ezen értesülésünket merítjük, nem tudott kielégítő választ adni.

Nem mulaszthatjuk el, hogy e helyen is felhívjuk az illetékesek figyelmét a trianoni béke teljes végrehajtása, illetve hazánkunk a népszövetségbe való felvétele esetén ily természetellenes rendelkezések megvalósítása folytán fenyegető veszélyre.

Nézetünk szerint úgy az érdekelt, mint az egyes kormánykörök is rövidesen behatóbban lesznek kénytelenek ezen aktuális gazdasági kérdésekkel foglalkozni és igen kívánatos,

hogy ezen kérdések tisztázása még olyan időben történjék meg, hogy az illetékes körök a mezőgazdasági termelésünket legnagyobb veszéllyel fenyegető intézkedések megvalósítása előtt a megfelelő védekező lépéseket megtehessek.

A kezdeményezést kétségtelenül a gaz-

dasági egyesületeknek kell magukhoz ragadniok, mert a mezőgazdaság léteérdekéről van szó és mert megfelelő fellépés hiányában a békeszerződéseket létrehozó érdekeltségek akadálytalanul fogják végrehajthatni az agrártársadalmat megfojtással fenyegető terveket.
Cser Frigyes

A kisczardapárt és a kiviteli panamák Nagyatádi Szabó István beszéde

Budapest, szeptember 14. (MTI.) A kisczardapárt intézőbizottsága ma délután 5 órakor ülést tartott, melyen megszövegezték azt a határozati javaslatot, amelyet a kiviteli engedélyek ügyében a pártértekezlet elé terjesztettek. Az intéző bizottság ülése után a pártértekezletre a Budapestre nagyszámban feljött képviselők a klubhelyiségben vártak nagyatádi Szabó Istvánra, akit percekig tartó éljenzéssel fogadtak. Ezután Mayer János elnöklése alatt megkezdődött a pártértekezlet.

Az elnök megnyitó szavai után Vasady Balogh György felolvasta a határozati javaslatot, amely szerint a párt **kikapcsolja** a kiviteli engedélyek ügyében a **személyi részt**. A vizsgálatnak teljesen **szabad lefolyást enged**, követeli annak pártatlan lefolytatását és **megtagad minden közönséget** azokkal, akik részese a kiviteli ügyek visszaéléseiben.

Csontos Imre kifejtette, hogy a párt lejáratait célozzák. Azt hiszik, hogy célt érnek el, ha nagyatádi Szabó István becsületét bepiszkitják. De itt nem az ő becsületéről, hanem a párt becsületéről van szó és a párt semmi olyat nem tett, amivel rászolgált volna arra, hogy diszkreditálják a közönség előtt.

Ezután nagyatádi Szabó István állott szólásra.

A felelősség viselése elől soha ki nem tértem és most is viselni fogom a legteljesebb felelősséget. Konstalálom, hogy a lapoknak az a hiráda, amely visszavételüket állapít meg és azoknak megtorlását követeli, teljesen rendben levő dolog. Az azonban, amit egyes lapok tesznek, hogy megtévedt, esetleg bűnös egyének hibái miatt egy pártot akarnak befekettíteni a nemzet előtt, az **igazság**. A lapok egyrésze azt írja, hogy a kiviteli engedélyek kapcsán állott elő a drágaság. Akik ezt írják vagy mondják, vagy tájékozatlanok, vagy go-

noszak. Azt mondják, hogy az ellátatlan közönség nincsen ellátva. Ez nem áll, mert annyi gabonánk van, hogy az ellátatlanok elláthatók és a kivitel, ami nem az én ténym, hanem a kormány ténykedése, abszolúte nem befolyásolja a közellátást. Visszaélések mindig voltak, vannak és lesznek, de egyesek büneiről egy pártot, ennek az eszméjét diszkreditálni csak lelkiismeretlen emberek tulajdonsága lehet.

Az idej kivitel megszünetelése a múlt évi kivitel. Tendenciózus az a beállítás, mintha a szóban levő bűnök okozhatnák a drágaságot. Nem lehet a pártot azzal vádolni, hogy a fogyasztás érdekeivel nem törődik. A kormány döntötte el, hogy minél több tételben adják ki az engedélyeket, hogy a kisebb egyszemélyiek is kereseti lehetőséghez jussanak. Itt pattantak ki esetek, hogy Esküdt Lajos ezen engedélyek kiadása körül **pénzeket fogadott el**. Neki az engedélyek kiadására vonatkozóan semmiféle ingerenciája nem lehetett és nem is volt. Esküdt úgy vezethetett félre jöhíszemű embereket, hogy egy nappal előbb tudatta velük, hogy engedélyt fognak kapni. Egyébként ki kell jelentenie, hogy engedélyek iránt **tizenötezer darab kérvényt adtak át**, amelyek mind szabályszerűen vannak iktatva és mindegyik mellett megvan az ajánlás. 332 engedélyt adtak ki marhaszállításra és 167 engedélyt lőszállításra.

Az illetékes ügyosztály meghallgatásával, mindenféle szubjektív szempont mellőzésével adták ki a szállítási engedélyt. Az **állam egyellenegy fillér kárt sem szenvedett** és ezért a miniszterium és én vállaljuk a legteljesebb felelősséget. Hangsúlyozni kívánom ismételtlen, hogy a kiviteli engedélyek nem az én kezdeményezésemre adtak ki. (Az értekezlet tovább tart.)

A kancellár beszámol a bécsi nemzetgyűlésen

A nyugatmagyarországi legújabb hírek

Magyarok letartóztatása

Bécs, szept. 14. (Bud. Tud.) A határőrzést teljesítő osztrák csendőrsztagok Királyhidán 12 magyar vasuti tisztviselőt és 6 nőt kémkedés gyanúja alatt letartóztattak.

Cseh csapatok? Kár Németországot növelni

Páris, szept. 14. A Morning Post úgy tudja, hogy a nagyhatalmak újabb jegyzéket fognak intézni Magyarországhoz, amelyben 10 napon belül követelik a kérdéses területek kiürítését. Ha Magyarország ennek nem felel meg, akkor a szövetséges csapatokat, még pedig valószínűleg **cseh csapatokat** fognak kiküldeni Nyugatmagyarország vármegyéinek megszállására. A lapok hozzáfűzik, hogy ez a lépés egyelőre **csak az angolok terve** és kérdés, hogy találkozik-e a franciák hozzájárulásával. A helyzet ugyanis az, hogy **befolyásos francia**

körök bátorítják Magyarországot, mert abból indulnak ki, hogy **felesleges Németország területét növelni**, már pedig az Ausztriahoz átcsatolt, nyugatmagyarországi vármegyéket előbb-utóbb Németországhoz kerülőnek. (MTI.)

Tanácskozás a kényszerintézkedésekről

Bécsből jelentik: A magyar válaszigjegyzék kedvezőtlen hatást tett az antant körökre. — Hangsúlyozzák, hogy Magyarországnak a B. zónát is ki kell üríteni és tanácskozást folytatnak arról, hogy milyen kényszerintézkedéseket foganatosítsanak Magyarországonakodása esetére.

Az antant felfogása enyhült

Bécs, szept. 14. (MTI.) A Neues Wiener Abendblatt értesülése szerint bécsi antant körökben a nyugatmagyarországi kérdést **ma ked-**

vezetőben itéljük meg. Ugy látszik, hogy azok a közlések, amelyeket Castagnetto herceg budapesti olasz követ tegnap a magyar kormány magatartásáról és szándékairól tett, lényegesen hozzájárultak ehhez a feltölgáshoz.

Olasz közeledés

Róma, szept. 14. Itteni hivatalos körökben tudomást szereztek arról a kínos benyomásról, amelyet az olasz kormány a nyugatmagyarországi kérdésben elfoglalt álláspontja keltett a magyar közvéleményben. Az olasz kormány keresi azt a formulát, amellyel érdekeinek megóvása mellett Magyarország számára is megadja a lehetőséget, hogy a közvélemény jogos felháborodása lecsillapodjon. Castagnetta herceg budapesti olasz követ azzal a határozott szándékkal utazott Bécsbe, hogy informálja az olasz külügyminisztert a magyar közvélemény hangulatáról és a nyugatmagyarországi kérdésnek békés megoldására bírja rá a magyar követelések lehető kielégítése mellett.

Páris, szept. 14. A Petit Parisien hasábjain Mille az olasz külügyminiszter bécsi tárgyalásairól azt írja, hogy Olaszország nem szívesen avatkozik be sem egyedül, sem szövetségeseivel és csupán a legvégső esetben folyamodik ehhez az eszközhöz. Olaszország főgondja arra irányult, hogy megakadályozza a kisantant beavatkozását.

Az osztrák kancellár panaszkodik az antantra

A „Liberté” kiküldött tudósítója beszámol Schöber kancellárral folytatott beszélgetéséről. A kancellár szemére veti a szövetségesközi bizottságnak, hogy rövidlátásával megakadályozta Ausztria fegyveres fellépését.

A Times ellenünk uszít

London, szept. 14. (Reuter.) A Times vezércikkében azt írja, hogy Magyarország magatartása megfontolt kihívás a trianoni békeszerződéssel szemben. A nyugatmagyarországi konfliktus gyöngítette a magyar kormány hiteltét az antantnál. A lap kijelenti, hogy nem tud az okokról, amelyek az antant késlekedését a Magyarország elleni effektív intézkedések megtételénél előidézték, de reméli, hogy a késlekedés nem a szövetségesek közötti nézeteltérésekre vezethető vissza. (MTI.)

London, szept. 14. (Reuter.) Az angol lapok értesülései szerint a nagykövetség értekezlete ultimátumot fog intézni Magyarországhoz, amellyel nyomtatékosan megparancsolják, hogy csapatait vonja vissza Nyugatmagyarországból. (MTI.)

Az osztrák nemzetgyűlésen

Bécs, szept. 14. (MTI.) A nemzetgyűlés ülését Weiskirchner nyitotta meg, aki köszönetet mondott a Nyugatmagyarországon harcolt csendőrségnek és pénzügyőröknek. Megemlékezett az elesettekről, akiknek hátramaradtjairól az állam gondoskodik. A beszédet a képviselők állva hallgatták végig.

Bécs, szept. 14. (MTI.) A nemzetgyűlés mai ülésén Schöber kancellár ismertette a legutóbbi nyugatmagyarországi eseményeket. Beszámolt az antant Magyarországhoz intézett két jegyzékéről, amelyek — mondotta — örvendétes módon arról tanuskodnak, hogy a nagyhatalmak álláspontja az osztrák kormány alapelveivel megögyezik. Az entente elismerte a magyar kormány felelősségét és el van szánva arra, hogy ebben az értelemben a magyar kormányt a szerződések betartására könyserít. Mind a nagyantant, mind a kisantant helyesli álláspontunkat.

— Nyugodt lélekkel várjuk — folytatta Schöber — mint viselkedik Magyarország az antant utasításával szemben. Reméljük, hogy a józanság szavára fog hallgatni. A kancellár a továbbiakban Ausztria békés szándékait hangoztatja, valamint azt, hogy a nyugatmagyarországi lakosság „sóvárógya várja Ausztriához való csatlakozását.” (1) A kormány legfőbb feladatának tekinti, hogy a „megsértett jogot” érvényre juttassa és a magyar hatalomnak ezt kiáltja: sietni kell.

MINDEN ÖNTUDATOS MAGYAR EMBER CSAK KERESZTYÉN LAPOT OLVAS!

Látogatás Tormay Ceciliánál, az írónőnél

Debrecen nem értette még meg a nagyidők szavát...

Az Arany-Bika éttermében fogadott szerény ebéde után a mostan élő magyar írók egyik hatalmas, markáns alakja: Tormay Cecilia. Meleg szeretettel fogadott s amikor elmondtam neki, hogy a Hajdúföld örömmel értesült jöveteléről és azt, hogy a Mansz-nak bármiben rendelkezésére áll, a maga közvetlenségével nagyon érdekes beszélgetésbe kezdett.

— Maga, Debrecen városa — mondotta — nagy hatással volt rám. Amint a Péterfiára haladva szemembe tűnt a Csokonai szobor s a Nagytemplom, mélységes érzelmeim támadtak. A Nagytemplom architektonikai hatalmasága dacára hogy katolikus vagyok a protestáns lélek hatalmas erejének érzetét keltette fel bennem. Magam mindég nagy tisztelettel tanulmányoztam a protestáns egyház tradíciós történetét. A protestáns egyház mindig hatalmas nemzeti egyház volt és nagy vonalommal voltam iránta, úgy hogy szomorú csalódás ért, amikor itt azt tapasztaltam, hogy a nemzeti gondolatban hatalmas úrtátong. Nem dolgoznak olyan erővel, mint, ahogy kellene.

— A város nagyon meglepett arányaival és nyugati városokra emlékeztető kultur erejével. Valóságos kapital, amely még jobban megerősített azon gondolatomban, hogy a magyarság erő kifejtésében a Tiszántul vezérére épen Debrecenre nagy dolgok várnak. Csodálatos, hogy Debrecen még nem érezte, vagy nem akarta megérezni, hogy a magyar lélek nagy alkotásainak épen mostan innen kell kiindulnia. A környékbeli tanyákon járva szomorúan tapasztaltam, hogy az igazi magyarság, csudás faj, sehol sem áll azon azon a fokon, ahol állania kellene. A jövő asszonyainak épen ezért olyanoknak kell lenni, hogy erős nemzedéket teremtsenek, hogy a ránk zuduló vésznek ellent állhassanak.

Megalakult Debrecenben a MANSZ

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének elnöknője, Tormay Cecilia tegnapelőtt a közeli Nádudvar községből, birtokáról Debrecenbe érkezett, hogy itt megszerveze a szövetség debreceni fiókját. Evégből tegnap délután a debreceni hölgytársadalom színe-java a város háza tanácstermében a Mansz alakuló gyűlésére sereglett össze. Az ülésen megjelent Miskolczy Lajos főispán is, míg az ülés elnöke maga Tormay Cecilia volt.

Az ülést fél 12 órakor Tormay Cecilia elnöknő nyitotta meg, aki lelkes szavakkal, nagy körvonalakban vázolta a Mansz céljait, eddigi működését, továbbá a magyar nő jövőbeni köteletségét a haza és a társadalom iránt. Kérdést intézett az egybegyűlt hölgyekhez, hogy kívánják-e megalakítani a Mansz debreceni fiókját? Egyértelmű „Akarjuk”-kal válaszoltak a lelkes asszonyok.

Ezután Uray Sándor ref. lelkész tájékoztatta az elnöklő Tormay Ceciliát a Debrecenben működő egyesületek s azok működése felől.

Végül az alakuló ülés kimondta, hogy a Mansz debreceni fiókjá megalakult s elnöknek Fráter Erzsébetet választották meg, aki meleg szavakban mondott köszönetet a bizalomért.

Ezután az ülés kimondta, hogy a tisztikar megválasztása felől egy később összehívandó ülésen fog határozni.

Ezután az ülést fél 1 órakor az elnöklő Tormay Cecilia berekesztette.

A szerb trónkérdés

Belgrád, szeptember 14. A „Secolo”, mint egy római távirat jelenti, érdekes részleteket közöl a Franchet D'Esperay belgrádi tanácskozásairól és a szerb királykérdésről. A közlemény szerint György herceg erélyes szemrehányásokat tett Pasic miniszterelnöknek, aki annak idején belekényszerítette a lemondásba. Kijelentette, hogy a lemondást visszavonja, mert a nép között Sándor régens-

— Hiszen egész országokat szakítottak el tőlünk.

— Épen Debrecen van hivatva a magyar lelkek naggyátételére.

Beszélgetésünk során rátértünk a magyar irodalomra.

— Arany Jánostól tanultam magyarul — mondotta — és oly jól esett hallani a hajdúsági tanyákon azt a zamatos beszédet, melyet Arany ragyogó keze csudás eredetiségével brilliánsul adott vissza.

— A jelenlegi magyar írókról szóljak? Nehéz!

— Mindenek felett Babits Mihályt nagyon sokra tartom. Szabó Dezsőt, Kosztolányit ropant nagyra értékelem. Pekár, a sokoldalú, a nagy tudású, különösen lexikális tudású, romantikus író, egyik büszkesége a magyar irodalomnak. Értékes ember Lendvay és Ritoók Emma.

— Ady a hallhatatlan zseni!

Most nagy esaták indultak Adyért, nemde, mit szól ehhez Méltóságod? kérdeztem.

— Ady egy nagy tévedésnek esett áldozatul, — mondotta — nem akarták megérteni. Ady munkáiból csak azok voltak az irodalom értékes aranyai, amiket nem a napi piacnak szállított.

— A magyar irodalomnak meg kell értenie az idők nagy szavát épen úgy, mint a magyar politikának, a magyar asszonyoknak...

A Nagytemplom órája már a hármalt verte, amikor még egy pár barátságos szó után Tormay Ceciliával az étteremből lejöttünk és melegen elbucszunk egymástól, miközben megígérte, hogy szép cikket fog küldeni „a magyarság tiszdtuli szöszlőjének, a Hajdúföldnek” amit örömmel jelentünk be olvasóinknak. (m. j.)

herceg egyáltalán nem örvend népszerűségnek, hanem a lakosság őt akarja a trónra léptetni. A tábornok kérte György herceget, hogy országos érdekek figyelembevételével mondjon le erről a tervéről, azonban György herceg ragaszkodott álláspontjához.

Grác, szeptember 14. A „Tagespost” jelenti Belgrádból: A kormányt Párisból értesítették, hogy Sándor király még szeptember 30-ika előtt Belgrádba visszatérni szándékozik. Kívánságára nem lesz ünnepies fogadtatás. (MTI.)

Az amerikai bányák szocializálása

Newyork, szept. 14. Az amerikai bányász szövetség legközelebb nagy kongresszust tart. A kongresszus a bányák szocializálásának kérdésével fog foglalkozni.

Orosz hadi készülődés

London, szept. 14. (Bud. Tud.) Romániai és kelet-galiciai jelentések szerint a román határon erős orosz-vörös csapatösszevonások észlelhetők.

Pasic Péc megszállásával fenyeget

Grätz, szept. 14. A Tagespost jelenti Belgrádból: A minisztertanács mai ülésén Pasic miniszterelnök beszámolt a magyarországi kérdésről. Kijelentette, hogy Jugoszlávia a kiséntent többi államaival egyetértésben szigorúan ragaszkodik ahoz, hogy a trianoni békeszerződés határozatait az utolsó betűig betartsák. Abban az esetben, ha Magyarország a békeszerződésnek még egyéb határozatait is kiakarna játszani, akkor a kiséntent államai kénytelenek volnának közbelépni.

Ami különösen Jugoszláviát illeti, Magyarország nem teljesíti a békeszerződésben vállalt kötelezettségeit, mivel még egyetlen vágon köszönet sem szállított Pécsről. Ha a magyarok nem teljesítik ezeket a szénszállításokat, abban az esetben Jugoszlávia újból meg fogja szállani Pécsset. (MTI.)

NAPI HIREK

A kormányzó visszatért a fővárosba. Szekszárdról jelentik: A kormányzó, aki, mint jelentették, hétfőn Szekszárdon keresztül a kalocsai érsek gelencei vadászterületére utazott szarvasvadászatra, ma délután Dunaföldvár érintésével visszautazott Budapestre. A kormányzó a vadászaton egy szarvast és egy őzet ejtett.

Megalakult az Országos Közélemezési Tanács. A napról-napra fokozódó drágaság leküzdésére és a közélemezés legfőbb irányítására a kormány tanácsot állított fel a termelők, fogyasztók és a közvetítő kereskedelem szerveinek bevonásával. Az erre vonatkozó kormányrendeletet a hivatalos lap legutóbbi száma közli.

A vendéglősök kongresszusa. A magyarországi vendéglősök mai kongresszusára tegnap este az ország minden részéből megérkeztek a vendéglősök. Akik a Dunántúlról és Budapestről jöttek, azok tegnap este érkeztek Debrecenbe. Jövetelükkor a Nagyalomáson Szathmáry Zoltán a vendéglősök és kávéosok debreceni főtitkára fogadta őket. A vendégek az érkezés után az Angol-királynőbe hajtottak, ahol tiszteletükre nagy ismerkedő vacsora volt. A mai kongresszusi ülés a kereskedőtársulat dísztermében lesz 10 órai kezdettel. A kongresszuson megjelenik a városi tanács, valamint Miskolczy Lajos és Szomjas Gusztáv főispánok is. — Délben az Arany-Bikában közel 300 terítéses bankett lesz.

Dante világraszóló zsenijének hődel ma az egész művelt emberiség. Halálának hatszázéves fordulóját nagy ünnepekkel ülik meg és szeptember 14-ikét hivatalosan ünnepnapnak nyilvánította az olasz kormány. Nálunk is a kultuszminiszter rendeletére minden iskolában előadást tartanak a Divina Comedia lánglelkű költőjéről.

A városi utcaburkolás. A város az utcaburkolásra tudvalegleg már régebben meghirdette a versenytárgyalást. A beérkezett három ajánlatot tegnap délelőtt bontották föl, amelyek közül az első ajánlatot tevő vállalat, a **Korláti Bazaltbánya R. T.** m²-enként 300 koronáért hajlandó a burkolást elvégezni, az anyagot és a munkát beleszámítva.

Hamon Antal és Fia budapesti cég az anyagot Debrecenben átadva 10.000 kg.-ként 13.300 koronába számítaná, s fektetést pedig m²-enkint 114 koronáért végezné.

A harmadik ajánlkozó **Gravizser Albin** kövezőmester az anyagot 10.000 kg.-enként ugyancsak 13.300 K-ért szállítaná, a fektetést pedig m²-enkint 115 K-ért vállalná.

Az ajánlatokat döntés előtt átszámítás és véleménynyilvánítás végett kiadták a mérnöki hivatalnak.

Főrabbi hazaárulás vádja alatt. A szegedi kir. törvényszék, mint büntető bíróság e hó 19-ikére tüzte ki dr. **Lőw Imánuel** szegedi főrabbi ismeretes bűnpörében a főtárgyalást. Az igazságügyminiszter intézkedése folytán a főtárgyalást elhalasztották.

A rokkant iskoláról. A népjóléti miniszter leiratot intézett a városi tanácshoz, amelyben arról értesíti, hogy egyelőre a városi szegényháza telepített rokkant iskolát ki nem helyezheti, mivel a rokkant iskola növendékei csak ezen iskolai évben végeznek. A legnagyobb elismeréssel szól a miniszter egyébként leiratában a városnak a rokkantügyekkel szemben tanúsított hathatós támogatásáról s kijelenti, hogy a rokkant iskola megszüntével gazdasági és kerti felszoreléseit, valamint főhőrnemű készletét díjtalanul a városi szegényháznak bocsátja rendelkezésére. A népjóléti miniszter leirata legközelebb a városi tanács ülése elé kerül.

A németek kongresszusa Bukarestben. Bukarestből írják, e Romániában élő németek első országos kongresszusa a jövő héten nyílik meg Bukarestben.

Tüzi lárma. Tegnap délután 3 és 4 óra között az Első Takarékpénztár palotájából tüzet jeleztek. Kevésrel utóbb megérkeztek a tűzoltók teljes felkészültséggel, azonban kiderült, hogy a palotában kéményt égettek és nincs tűzveszély, csak vaklárma volt.

Veress Tóni hazaérkezett. Az egész Magyarországon jó hírnévnek örvendő cigányprimás Veress Tóni, a napokban Debrecenbe érkezett bandájával. Értesülésünk szerint a fővárosba szakadt Veress Tóni esütörtök este a Hungáriában fog játszani. Veress Tóni hazaérkezését Debrecen közönsége örömmel fogadja mert hagedujáték a sok szivhez megleli az utat.

Betörők a zsidó iskolában. A József kir. herceg utca 26. szám alatti zsidó-iskola igazgatója feljelentést tett a rendőrségen, hogy az új folyamán ismeretlen tettesek betörték a zsidó iskolába. A betörők az iskola hivatalos szekrényét feltörték, az ottlévő iratokat feladták s az egyik fiókban levő 626 korona készpénzt ellopták. A rendőrség nyomozza a betörőket.

A román királyt csak jövőre koronázzák meg Erdély vajdájának. Szatmárról írják, úgy volt, hogy az idén szeptember 21-én fogják Gyulafehérváron Ferdinánd oláh királyt Erdély vajdájává koronázni. Mostani értesülésünk szerint azonban eddig ismeretlen okok miatt a királyi koronázást a jövő szeptemberre halasztották.

Megkezdik az italmérési engedélyek revízióját. Az 1921. IV. t. cikkel kapcsolatosan az egész országban rövidesen megindul az italmérési engedélyek felülvizsgálata. Mindazoktól elveszik az italmérési jogot, akik a forradalmak és a törvénytelen uralom támogatói voltak, valamint azoktól is, akik magyar honosságukat 1900. óta szereztek meg. Helyettük a háború áldozatai és hősei: a rokkantak, hadiárva és hadiözvegyek, valamint a volt frontkatonák kapják meg az új engedélyeket.

Iskolakönyvek, az összes iskolák részére kaphatók Csáthy Ferenc könyvkereskedésében, Piac-utca 8.

Valódi szarvasbőr női és férfi keztyük, kocsni mosó és arcotörölő szarvasbőr, szivacs, gyermekharisnya, pólyagummi, has- és csipőszorító, sérvkötő, gummiharisnya kapható Vitáriusnál Piac-utca 16. Alföldi palota.

Önmagát dicséreti az ujonnan berendezett Albert Belvárosi Ettermének kitűnő magyar házi konyhája, gazdag választéku viláreggelije. Városház-utca 4. szám.

Orvosi, jogi, gazdasági és minden más egyetemi tankönyvek Csáthy Ferenc tudomány egyetemi könyvkereskedésében kaphatók. Piac-utca 8. sz.

GERŐ ruha árjegyzéke:

Férfi öltöny és felöltők	K 2400-tól feljebb
Fiu öltöny és felöltők	K 1800-tól feljebb
Gyermek öltöny és kabátok	K 670-tól feljebb

Rövid téli kabát, szörme és bőrbekécsék nagy választékban olcsó szabott árak mellett kaphatók

Gerő Ernőnél Debrecen

Piac-utca 69. (Megyeházzal szemben.)

Nyilt-tér*)

Nagyságos
Dr. Gergely Jenő ügyvéd urnak
HELYBEN

Kedves Barátunk!
Megbízásodból lovagias elégtételt kértünk P. Nagy Zoltán urtól a folyó hó 10-én délután a debreceni kir. járásbírósa előtt tartott tárgyaláson veled szemben elkövetett sértésért. A vonatkozó tárgyalásokról felvett jegyzőkönyvet idemléljük azzal, hogy miután P. Nagy Zoltán ur sem lovagias elégtételt nem adott, sem pedig az ügyet a lovagias eljárásokban működésre hivatott bíróság döntése alá bocsátani nem akarta. Részéről az ügyet a lovagias szabályai szerint egyoldaluan befejezettek nyilvánítjuk.
Debrecen, 1921. szeptember hó 14.

Kész híved:
Haidegger Gyula s. k. százados.
Dr. Kompléni Kornél s. k. városi tb. tanácsnok.

* E rovatban közlöttekért nem vállalfelelősséget a Szark.

Erzberger gyilkosai

Bécs szept. 14. Münchenből jelentik: Eddig Münchenben két embert tartóztattak le. Az a gyanu ellenük, hogy tudtak Erzberger meggyilkolásáról és részt vettek a gyilkosság előkészítésében. A nyomozás megállapította, hogy valóságos összeesküvést szöttek Erzberger ellen.

Ausztriában katonatanács garázdálkodik

Bécs, szept. 14. Tiszti körökben kinos feltűnést kelt a szövetséges hadsereg katonatanácsának garázdálkodása, amely erősen akadályozza a parancsnokok munkáját és rontja a fegyelmet. Rikító eset történt a lapok közlése szerint, szeptember 11-én Lajtabruckban, ahol egy tanácskozáson a katonatanács kiküldöttje Goldgruber századparancsnokot arcul ütötte. A zászlóaljparancsnok, akinek jelenlétében a sérelem történt, azonnal lemondott parancsnoki állásáról.

A 10.000 és 1.000 koronások kicserélése

Budapest, szept. 14. (MTI.) A hivatalos lap csütörtöki számában a pénzügyminiszter rendeletet tesz közre, amelynek értelmében az Osztrák-Magyar Bank 10.000 és 1000 koronáról szóló magyar felülbélyegzésű jegyeit a m. kir. állami jegyintézet és a m. kir. állampénztárak folytatólag szeptember 30-ig bezárólag 50%-os levonással, vagyis 5000, illetve 500 korona értékben kötelesek fizetesképpen elfogadni, illetve államjegyekre kicserélni.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Csütörtök (15-én) „Pacsirta” operett.
Péntek (16-án) „Pacsirta” operett.
Szombat (17-én) „Pacsirta” operett.
Vasárnap (18-án) d. u. „Náni” népsz. dráma.
Hétfőn (19-én) „Bánk-bán” (Tisztv. est.)
Kedd (20-án) „Legszebb kaland” vígjáték.
Szerda (21-én) „Mi falunk” népszimű.

A tolvaj, Bernstein mindenütt és mindig nagyhatású darabja került színe tegnap este a Csokonai-színházban. Mint minden Bernstein-dramának, ennek is egész értéke a technikájában van, abban a ritka konstruáló tehetségben, amelylyel a szerző, a színpad és a néző tökéletes ismerete alapján, tulajdonképpen közepes anyagát kivételes leleménnyel, ügyességgel és bámulatraméltó ökonomiával tudja felosztani és előadni.

A színi hatás problémáján mindig lehet vitatkozni, gáncsolni vagy magasztalni az első sorban erre törekvő drámaírókat, de mindig a Bernsteineknek lesz igazuk, akikben megvan a merészség hozzá, hogy a nagyjelenetet egy egész felvonásra nyujtsák ki, még pedig elsőrendű hatásossággal.

A tegnapi előadásán meglátszott az egyénes stílusra és levegőre való törekvés, s hogy ezt még sem tudta teljes mértékben elérni, az az egyes szereplők egyenlőtlen erőeloszlásán és azon mulott, hogy az efajta darabok előadásánál mindenekfelett fontos tudatos biztonság hiányzott belőlük.

Halassy Mariska a férje szerelmének megtartásáért lopásra is képes nő széles érzelmi skáláján a maga szenzitív egyéniségének szuggesztív erejével játszott, **László Gyula** megindítóan egyszerű és mélyen emberi apa volt s **Rubinyi** is tudott finom hangokat és művészi végrehajtott akciókat találni, annak ellenére, hogy utólrta a lírikus színészek végzete: a monotonosság. (bl.)

Színházak és mozgószínházak közleményei:
Ostrom a Csokonai színház pénztára ellen Csütörtök, péntek és szombat este Pacsirta előadás jegyeit a közönség megostromolta a pénztárt. Látni akarja mindenki Helvey Erzi

esodás Pacsirtáját, élvezni Szalma szép baritonját, gyönyörködni Bodán koloratur énekében és mulatni Csolnakossy és Nádossy komikumain. Meglepetésszerű a III. felvonásban Utassy Gizi és Mátray Jenő gyönyörű tánca.

A 13-as órház az új idény kimagasló újdonsága, mely az olasz filmsorozat legkiválóbb szenzációs drámája! — Legközelebbi újdonság!

Baccarat Bernstein világhírű drámája 5 felvonásban ma az Apollóban. Amerikai film — amerikai rendezés — a főszerepben Fanny Ward Newyork legjobb színésznője. Előadások 5, 7 és 9 órakor.

Az Egő folyam!... Budapestet megelőzve, Magyarországon először a debreceni Uránia mutatta be tegnap este ezt a minden ízében elsőrangú kalandos filmet 6 felvonásban, 36 szenzációs jelenetben, melyet nagy áldozatok árán tudott megszerezni. — A képíránt óriási érdeklődés nyilvánult mit a témák elövéit is bizonyít. Ezt az elsőrangú műsort még csak ma és holnap mutatja be az Uránia 7 és 9-től. Jegyelővétel.

Jön! „Li-Hang” a kegyetlen!
Elvárásolt varkastély bizar álomjáték 4 felvonásban, főszereplő Polyn Negri rendezte Lubitsch Ernő. Ma utoljára a Vígyszínház műsorán. Előadások 7 és 9 órakor.

Herczeg Ferenc vigjátéka a Kék róka, Erotika, pénteken, szombaton és vasárnap kerül bemutatásra a Vígyszínház mozgóban. A főbb szerepeket Tora, Teje, Karin Molander, Anders de Wahl és Laurs Hauson játsszák.

Művészet

Az ideai hangversenyek. Debrecen zenei közönsége a most következő hangverseny szezónban csupa elsőrendű zenei műveltségben fog részesülni a **Füredy F. Gusztáv** által tartandó előadás sorozat révén. **Füredy** először bemutatja három előadás keretében a **zongora virtuozitás fejlődését** (első előadás október 3-án) **Fyalkovszky Zoltán** közreműködésével. A nagy művész ezúttal először fog szerepelni Debrecenben, és a három előadásban bemutatja a zongorairodalom remekait Domenico Scarlottitól napjainkig. Debrecenbe fognak azonkívül jönni **rittersfeldi Kreybig Károlyné** dalénekesnő, egy második **Barbi Alice**, aki bécsi hangver-

senyein föltünést keltett csodálatos énekművészetével, továbbá **Hilgermann Laura** asszony, cs. és kir. kamaranékesnő, aki tudvaleg a bécsi és a budapesti operáknak volt hosszú időn át elsőrendű primadonnája. Az idény legnagyobb érdekessége azonban az a hat előadás lesz, amelyen **Füredy F. Gusztáv** bemutatja a **színpad művészetét**, külön estéken a tragédiát, a vigjátékot, az operát, az operettet, a táncot és a kabarettet a legnagyobb magyar művészek közreműködésével.

A **Füredy-előadások** részletes műsorát egyik legközelebbi számunkban közöljük. Jegyek ezúttal is **Méliusz**nál lesznek kaphatók.

Törvénykezés

§ Tolvaj pár. **Szankovics** Ferenc nádudvari születésű volt pesti villanyos katalaz a vele vadházasságban élő **Varga Eszterrel** a furfangosan kieszelt és végrehajtott lopások egész sorozatát követte el a Tiszántul egyes városaiban és községeiben: Puspökladányban, Körösön és másutt.

A debreceni kir. törvényszék **Bényei Gyula** elnöke alatt működő tanácsa ma vonta őket felelősségre bűneikért. A főtárgyaláson a tolvaj pár beismerte tetteit, amik különben a kihallgatott tanúk vallomásából is beigazolást nyertek.

A kir. törvényszék **Szankovics** Ferencet 3 évi, **Varga Eszter** pedig 2 évi fegyházra ítélte. A vádlottak az ítéletben megnyugodtak s így az jogerőre emelkedett.

§ Elített csendőrszázados. A debreceni hadbíró **Mányó** őrnagy tárgyalásvezető elnöke alatt tegnap tárgyalta **Stagl** Miklós csendőrszázados bűnpörét, akit a katonai ügyészség a kbt. 37 §-ába ütköző nyilvános erőszakoskodás büntetével vádolt, amit azzal követelt el, hogy a kommun alatt mint vörös katonai parancsnok és hadügyi politikai megbízott 1919. június 7-én **Szerencsen** Iglár Lajos direktóriumi tagot arra bujtotta fel, hogy az ellenforradalmi érzelmű **Csűrös Gyula** csendőrszázados tartóztassa le. A vád másik része arra vonatkozott, hogy **Stagl** ugyancsak Szerencsen egy gyűlésen a kommunizmus eszméit védő és a törvénytelen uralmat dicsőítő beszédet tartott, amellyel a törvényes társadalmi és állami rend megvetésére és gyűlöletére izgatott.

A vádat a Budapestről lejtött **Biró** őrnagy

ügyész képviselte. A bíróság a bizonyítási eljárás során számos tanút hallgatott ki, akik csak részben vallottak terhelően, nevezetesen a nyilvános erőszakoskodás vádját erősítették meg.

A perbeszéd elhangzása után a bíróság tanácskozássra vonult vissza és meghozta ítéletét, amely szerint **Stagl** Miklós századosot bűnösnek mondotta ki nyilvános erőszakoskodás büntetében és ezért öt 1 havi börtönre ítélte, hetenkint 1 napi szigorított fogsággal súlyosbítva, azonkívül tisztí rangjának és összes kiüntetéseinek elvesztésével sújtotta.

Az ítéletben az ügyész megnyugodott, a vádlott és védője pedig semmiségi panaszt jelentettek be.

A tőzsde

Zürich zárótőzsde szept. 14. (MTI.) Berlin 530, Holland 182.50 Newyork 580, London 2157, Páris 4130, Milánó 2480 Brüsszel 4240, Koppenhága 102.—, Prága 700.—, Budapest 120— Zágráb 250, Bukarest 440, Varsó 180, Bécs 0.55, Osztrák lebelyeg 45.

Budapesti árlat szept. 14. (MTI.) Magyar hitel 1660, Osztrák hitel 560, Angol-Magyar bank 7.15, Leszámit bank 690, Magyar-Olasz bank 300, Jelz hitelbank 265, Keresk. bank 6660, Pesti hazai első 29600, Borsodmiskolci 36.25

Valuták. Napoleon 1720—60, Angol font 1640—1670, Dollár 490—10, Francia frank 3500—650, Márk 455—465, Lira 2020—1940, Osztrák kor. 32 1/2—34, Rubel 40.25—41 fél Lei 430—445, Sokol 570—85, Svájci frank 6625—6725 Korona dinár 770—790, Frank dina 825—845, Lengyel márka 11—12.

Dollárt és más idegen pénzt, aranyat, ezüstöt legeslegdrágábban vesz **Simon György** DEBRECEN, Kossuth-u. 11.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Forgács István
mődras
Bádogos-u.

Molynár ellen
szőrme és tollruhák megőrzését a legnagyobb biztonságban beraktároz **KOVÁRY** és **ALT-MANN** Piac-utca 42.

Ócskavasak
legmagasabb árú vásárol **Steiner Eötvös-u. 110.** Kovacs mesterek részére hasznáható ócskavasak legolcsóbban házhoz szállítatnak.

Bélyegzőgyár és védőintézet
PAULÓ I.
Saththányi-utca 22.
Telefon 1365.

18933—1921. II.

Hirdetmény

Debreczen sz. kir. város tanácsa közli a város érdekelte lakosságával, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter ur 87233—IV. B. I. számú rendeletével a vadontermő növények, gyümölcsök és rovarok minden rendelkezésére álló eszközzel való összegyűjtését az alábbiakban szabályozta.

Minden földterület tulajdonosa (birtokosa), aki a fenti gyógynövényeket gyűjteni hajlandó, szándékát a gyógynövény kísérleti állomásnak (Budapest I. Debrői-u. 17.) jelentése, mely a szakzerű utbaigazítást ad és a gyűjtés ellenőrzését is a Gyógy- és Ipari növény forgalmi iroda közbenjöttével (Budapest, X. Lónyai-u. 7.) foganatosítja.

Ez utóbbi intézmény ad felvilágosítást az összegyűjtött anyag értékesítésére vonatkozólag is.

Amennyiben valamely földterület tulajdonosa (birtokosa) a gyűjtésre nem vállalkozik, vagy a gyógynövény kísérleti állomás utbaigazításait keresztülvinni nem tudja, a

Gyógynövény Forgalmi Irodához fordulhat, mely az összegyűjtésről gondoskodni köteles. Ily esetekben az Iroda és a terület tulajdonosa közt megegyezés létesül a gyűjtésre vonatkozólag, a tiszta jövedelem pedig felerészben oszlik meg a tulajdonos és az Iroda közt, mely utóbbi rész a gyógynövénygyűjtés céljaira fordítatik. A nemzetvagyon minél teljesebb értékesítése szempontjából a rendkívül fontos akció a mai körülmények között, — mikor súlyos gyógynövényhiány is fenyeget — szükséges, hogy az érdekelte gazdatársadalom megértésével találkozzék.

Debrecen, 1921. évi szeptember hó 7-én.

A VÁROSI TANÁCS.

Irodistanó,

ki üzletben már alkalmazva volt, felvétel. Nemi gyakorlat a könyvelésben megkívántatik. Ajánlatok a hely és idő megjelölésével a kiadóba adandó le „IRODISTA” jellegre.

Rühkenőcs, Kreolin, Kénvirág, Kálicsappan és mindenféle fertőtlenítő szerek
„Radikal” patkányirtó szerstb.
Telefon 14-80. legolcsóbban szereshetők be Telefon 14-80
Korzó Drogueria Debrecen, Piac-utca 42. sz.

Nyomatott a lapkiadó Magyar Nemzeti Könyv- és Lapkiadóvállalat nyomdájában, Párcsáz József-ut 59.

Lapkihordó asszonyok

felvételnek lapunk kiadóhivatalában Piac-utca 59.

Árverési hirdetmény

A magyarunitárius egyház berbe adja az Oudódon a Veréb dűlőben fekvő 21 kat. hold területű jökarban levő tanyás birtokát egy vagy 3 évre október 1-től. Árverési feltételeket megtekinthetni és felvilágosítást ad **Simonffy-u. 1-c. alatt Székely Ferencz** ny. műszaki főtanácsos, a menekültügyi hivatal helyettes vezetője 9—13 óráig. A nyilvános árverés e hó 20-án délután 4 órakor fog az egyház tulajdonát képező Hatvan-u. 24. sz. alatti haznál megtartatni.

Kristályukor maximális ár

A m. kir. közlelemzési miniszterium 30163—1921. III. sz. rendelete értelmében a kristályukor fogasztói arat kgr-kelet papírzaes-kóval és fagami dővát együtt 95 koronában alapították.

Debreczen, 1921. szeptember hó 15-én.

A polármester helyett: **ZOLD** sz. tanácsnok

Eladó

58 drb szarvasmarha Van benne 36 drb prima fehér jármos ökör, a többi prima kövér vágómarha és egy tenyész bika. — Az ökrök páronként 11—12 gát nyomnak. **Megkereséseket a kiadóhivatal továbbít.**

Kismarja község előljárósága.

137—1921.

Hirdetmény

Kismarja község előljárósága a Berettyóhid javítási munkáitaira versenytárgyalást hirdet.

A zárt írásbeli ajánlatok 1921. évi szeptember 30-án 18 óráig adandók be Kismarja község előljáróságához.

A hid gerendázata és lábazatához szükséges faanyag Kismarja községhezánál megtekinthető s ugyanott megtudhatók a teljesítendő munka részletei is.

A vállalati összeg 10%-a, mint biztosíték készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban az ajánlatához csatolandó.

Elkésletten beadott vagy kellően fel nem szerelt ajánlatok figyelembe nem vétetnek; utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Kismarja, 1921. szept. 4.

Fodor Gyula
főjegyző.

Tóth Gábor
főbíró.

Diót

papírhéjut kerések — megvételre nagyobb mennyiségben. Ajánlatokat a kiadóba kérek az ár megjelöléssel „**CZUKRASZ**” jellegre.